

MGA+

Mediators Groep

Achterhoek + Jaarverslag 2020 - 2022

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenstelling (MGA+)	4
Werkwijze MGA+	6
Overzicht aantal mediations	7
Aantallen mediations per organisatie	7
Aard van de mediatons	8
Mate van succes	8
Overige activiteiten	8
Mediation met gemeente als partij	9
Nieuwe ontwikkelingen	10
Wettelijke regeling mediation	10
Omgevingswet	10
Aanbevelingen	11

Voorwoord

De mediation Groep Achterhoek+ presenteert u hierbij het jaarverslag van 2020 – 2022.

Het bevat cijfers over het aantal mediations van de afgelopen jaren maar u kunt er ook lezen wat de werkwijze is en wat de mediators nog meer doen behalve mediations.

Mediation krijgt een steeds belangrijker plek. We willen en moeten onze inwoners betrekken, denk aan de Omgevingswet. Als we mediation of gespreksbegeleiding in een vroeg stadium inzetten, kunnen we daarmee voorkomen dat zaken escaleren en we in ingewikkelde en tijdrovende procedures terechtkomen.

We kunnen nog meer van MGA+ gebruik maken, voor veel lastige kwesties kan mediation een mooi instrument zijn. Dit jaarverslag kan een mooie aanleiding zijn om mediation opnieuw onder de aandacht te brengen in onze gemeenten.

Ellen Nauta-van Moorsel
Bestuurlijk trekker Mediation Groep Achterhoek+

Samenstelling (MGA+)

De Mediation Groep Achterhoek Plus oftewel MGA+ is opgezet in 2010. De MGA+ bestaat per 1 januari 2023 uit de volgende organisaties en personen:

Naam	Organisatie
Arjan Twigt	Gemeente Aalten
Rutger te Spenke	Gemeente Berkelland
Martin Jolink, Danielle Robbertsen	Gemeente Bronckhorst
Hester Stam	Gemeente Hof van Twente
Monique Marée, Thea Wallaard	Gemeente Lochem
Marianne Bomers	Gemeente Oost Gelre
Lonneke Moors, Bert-Jan Somberg	Fijnder leerbedrijf Oost - Achterhoek
Paulien van Vliet, Luciel Buil	Gemeente Winterswijk
Suzanne Peper, Annemarie Kuipers	Gemeente Oude IJsselstreek
-	Gemeente Doetinchem
-	Gemeente Zutphen

Uit dit overzicht blijkt dat enkele Achterhoekse gemeenten (Doetinchem en Zutphen) op dit moment niet vertegenwoordigd zijn in de groep. Op incidentele basis zijn voor deze gemeenten wel mediations uitgevoerd. Tevens maken enkele mediators in opleiding deel uit van de groep. Zij nemen delen aan intervisies en naast een gecertificeerde mediator aan mediations om ervaring op te doen.

Alle mediators van de MGA+ zijn ingeschreven in het kwaliteitsregister van de Mediatorsfederatie Nederland (MfN). In het MfN-register zijn alleen gekwalificeerde mediators opgenomen die voldoen aan bepaalde kwaliteitseisen¹. Deze kwaliteitseisen worden hieronder beschreven.

Mediatorsfederatie
KWALITEITSREGISTER *Nederland*

In de eerste plaats moet een erkende (basis)opleiding worden gevolgd. Deze basisopleiding wordt afgesloten met een theoretisch examen. Vervolgens dient een praktische vaardigheidstoets (assessment) te worden afgelegd. Het behalen van beide toetsen en een verklaring omtrent gedrag zijn in eerste instantie voldoende om ingeschreven te worden in het MfN-register. De personen wiens naam cursief is afgedrukt zijn nog niet MfN-geregistreerd.

Om ingeschreven te blijven in het register wordt van de mediators verwacht dat zij hun kennis, kunde en ervaring op peil houden, de zogenaamde 'onderhoudseisen'. Concreet betekent dit het behalen van voldoende punten in het kader van permanente educatie (door onder andere het volgen van cursussen en het bijwonen van intervisiebijeenkomsten) en het maken van voldoende 'vliegrepen'.

Gemiddeld moet een mediator minimaal 3 mediations per jaar uitvoeren. Voor een meer gedetailleerd overzicht van de eisen wordt verwezen naar de website van de MfN (<https://mfregister.nl/mfn-registermediator-worden/toetredingseisen/>).

Één keer per drie jaar moet een mediator aantonen dat aan de hierboven gestelde eisen wordt voldaan in een zogenaamde Peer-review.

¹ Rechtbanken verwijzen alleen naar MfN-registermediators.

Mediators ingeschreven in het MfN-register dienen zich te houden aan het reglement van de MfN. Dit betekent dat als een partij ontevreden is over de mediator hij/zij een klacht in kan dienen bij de Stichting Kwaliteit Mediators, waar een onafhankelijk oordeel over de klacht wordt gegeven. Is de klacht niet naar tevredenheid opgelost dan kan daarna ook nog een beroep worden gedaan op de Stichting Tuchtrechtspraak Mediators. Dit kan tot gevolg hebben dat de inschrijving in het register wordt doorgehaald.

De MGA+ bestaat sinds 2010. Totnogtoe heeft geen enkele mediator met een klacht te maken gehad

Werkwijze MGA+

De pool hanteert een eenvoudige werkwijze bij het oppakken van zaken.

Een medewerkster van de gemeente Lochem fungeert momenteel als centraal “meldpunt”.

Vanuit een gemeente wordt (meestal door een mediator) een zaak aangemeld bij het centrale “meldpunt”. Dit gebeurt in de vorm van een intakeformulier waarin kort aangegeven wordt waar het om gaat. Deze zet het uit bij de deelnemende gemeenten. Privacygevoelige gegevens worden in deze fase niet gedeeld.

De mediator die belangstelling/tijd heeft meldt zich dan bij het centrale punt.

Vervolgens pakken doorgaans twee mediators de zaak op. Omdat bij de intake duidelijk is geworden dat partijen bereid zijn tot een mediationgesprek, wordt dan contact opgenomen met partijen voor een eerste afspraak.

In toenemende mate wordt, gelet op de goede ervaringen die er mee zijn opgedaan, gekozen voor aparte intake gesprekken door de behandelende mediators. Partijen kunnen dan in alle rust hun verhaal doen. De mediators kunnen beter vooraf een inschatting maken van de duur van het mediationtraject; iets waar veel partijen vooraf behoefte aan hebben. Soms leiden deze individuele gesprekken er ook toe dat de mediators concluderen dat er onvoldoende basis is om een mediationtraject te starten. Tijdens deze intake ondertekenen de partij en de mediator(s) een geheimhoudingsverklaring. Hiermee wordt geborgd dat de informatie die wordt gedeeld tijdens deze intake valt onder de geheimhouding. Dit borgt ook de onafhankelijkheid van de mediator(s). De verkregen informatie die de mediator(s) tijdens de intake ontvangen, wordt niet door de mediator(s) met de andere partijen gedeeld. Het is aan partijen om in de mediation hun informatie in te brengen. Tijdens het eerste gesprek ondertekenen alle partijen inclusief de mediators een mediationovereenkomst. Het doel daarvan is afspraken vast te leggen over de werkwijze en spelregels van mediation.

De zaak eindigt met een vaststellingsovereenkomst indien na een of meer bijeenkomsten overeenstemming wordt bereikt of afspraken kunnen worden gemaakt. Soms wordt gekozen voor een brief met vastlegging van de gemaakte afspraken in plaats van een overeenkomst.

Als dat om wat voor reden niet lukt dan wordt de mediation beëindigd. De mediators doen dat door middel van een schriftelijke vastlegging van de beëindiging richting partijen. Zij benadrukken daarbij de gemaakte afspraken met betrekking tot geheimhouding.

Tot slot wordt de zaak afgemeld bij het centrale meldpunt.

Het centrale punt houdt een overzicht bij van welke mediator een zaak onder zich hebben. Daarmee kan ook een evenwichtige verdeling van zaken onder de deelnemende mediators worden bijgehouden.

Er worden onderling geen kosten in rekening gebracht ervan uitgaande dat iedere gemeente gemiddeld naar evenredigheid zaken aanbrengt en mediators levert (gesloten beurs).

In verband hiermee is het belangrijk dat alle deelnemende organisaties ook minimaal één mediator ‘leveren’. Dit betekent dat ook terughoudend wordt gereageerd op mediationverzoeken van gemeenten die op dit moment niet vertegenwoordigd zijn in de groep.

Het systeem van ‘gesloten beurs’ leidt er ook toe dat de groep niet beschikt over eigen financiële middelen. De mediators ervaren dit in de praktijk wel eens als lastig. Zeker als het gaat om incompany-trainingen of het organiseren van een activiteit. Iedere mediator moet vervolgens naar zijn of haar eigen bestuur om zijn aandeel in de kosten te regelen. De ene gemeente acteert daar

wat soepeler in dat de andere. Het opnemen in de jaarlijkse begroting of reserveren van een vast bedrag per mediator per organisatie zou hiervoor een oplossing kunnen bieden.

Overzicht aantal mediations

In dit jaarverslag doen wij verslag van onze activiteiten over de jaren 2020, 2021 en 2022.

Aantallen mediations per organisatie

Organisatie	2020	2021	2022	Totaal
Gemeente Aalten	2	3	1	6
Gemeente Berkelland	2	1	-	3
Gemeente Bronckhorst	1	4	-	5
Gemeente Hof van Twente	1	2	1	4
Gemeente Lochem	-	1	3	4
Gemeente Oost Gelre	1	2	2	5
Gemeente Oude IJsselstreek	1	-	1	2
Fijnder	1	-	-	1
Gemeente Winterswijk	2	-	3	5
Omgevingsdienst Achterhoek	1			1
Gemeente Doetinchem		1		1
Gemeente Zutphen		1		1
Totaal	12	15	11	38

In dit overzicht zijn zowel mediations als gespreksbegeleidingen opgenomen. Mediators van de MGA+ worden in voorkomende gevallen ook ingezet als onafhankelijk gespreksbegeleider. Daar waar mediations in het algemeen in tweetallen worden gevoerd, worden gespreksbegeleidingen veelal door één mediator gedaan.

	2020	2021	2022	Totaal
Mediation m.u.v. arbeidsmediation	10	13	8	31
Gespreksbegeleiding	1		2	3
Arbeidsmediation	1	2	1	4
Totaal	12	15	11	38

Het aantal zaken verschilt per gemeente per jaar. Over de oorzaken ervan valt geen eenduidige conclusie te trekken. Het kan te maken hebben met de aanpak van bezwaarschriften, met de inzet van een interne mediator, met de mate van inzet van pre-mediation vaardigheden, bekendheid in de organisatie met mediation of een zekere reserve ten opzichte van het instrument mediation. Ook de organisatorische positie van mediation en de mediator binnen een organisatie kan een rol spelen.

Op grond van onze ervaring denken wij dat er meer zaken voor mediation in aanmerking komen. Als de pool wordt ingeschakeld is dat vaak pas in een (te) laat stadium. De kans op succes verkleint daarmee omdat in het voortraject al veel is gebeurd of juist niet. Ook denken wij dat een positieve en stimulerende houding vanuit het bestuur daaraan een goede bijdrage zou kunnen leveren.

Aard van de mediatons

Het merendeel van de mediatons vond zijn oorsprong in conflicten in het ruimtelijke domein; veelal verleende omgevingsvergunningen waar bezwaar tegen gemaakt is en handhavingszaken. Maar ook burenc conflicten en overlastsituaties waarbij de gemeente ingeschakeld wordt, zijn aanleiding geweest voor het starten van mediations. Ook wordt de MGA+ ingezet op arbeidsmediations. Enkele mediators hebben hiervoor aanvullende scholingen gevolgd.

Gemiddeld genomen worden 2 tot 3 gezamenlijke gesprekken (van maximaal 2 uur) gevoerd per mediation. Veelal gaan aan deze gezamenlijke gesprekken individuele intakegesprekken vooraf (zie ook hiervoor bij 'Werkwijze MGA+').

Mate van succes

	2020	2021	2022	Totaal	
Succesvol	6	5	5	16	
Gedeeltelijk succesvol	2	2	-	4	
Niet succesvol	4	5	3	12	
Nog niet afgerond	-	3	3	6	

Uit het overzicht blijkt dat in ongeveer de helft van de gevallen een mediation succesvol wordt afgerond. Succesvol betekent dat er een vaststellingsovereenkomst is getekend of dat er afspraken zijn vastgelegd.

Overige activiteiten

Organiseren trainingen mediationvaardigheden. Mediationvaardigheden zijn communicatieve vaardigheden zoals luisteren, samenvatten en doorvragen. De toepassing van mediationvaardigheden is gericht op het voorkomen of beperken van conflicten door een proactieve, persoonsgerichte opstelling in de gemeentelijke relaties met burgers en bedrijven.

Doordat burgers zich serieus genomen voelen, voorkomt het vaak langdurige juridische procedures. Mediationvaardigheden dragen zo bij aan het verbeteren van de dienstverlening.

Gelet hierop heeft de MGA+ verschillen malen bijeenkomsten georganiseerd voor gemeentelijke medewerkers met klantcontacten om zich deze vaardigheden eigen te maken. Hiervan hebben de afgelopen periode circa 220 personen, werkzaam bij de MGA+-gemeenten gebruik gemaakt.

Mediation met gemeente als partij

Het is niet verbazingwekkend dat in heel veel mediations die door mediators van de MGA+ zijn gevoerd de gemeente (als private partij) of een gemeentelijk bestuursorgaan (in verband met bijvoorbeeld vergunningverlening of handhaving) partij is.

De rol van een gemeente of gemeentelijk bestuursorgaan is vaak een andere dan van een andere partij zoals een burger of een bedrijf.

Zo kan de andere partij een machtsverschil of een verschil in kennisniveau ervaren. De gemeente beroept zich vaak op wet- en regelgeving en daardoor wordt een conflict al gauw juridisch van aard. De gemeente doet snel een beroep op het algemeen belang dat gediend is, waardoor de andere partij niet ervaart dat er ook gekeken is naar zijn (persoonlijke) belangen. De andere partij kan al snel het idee krijgen dat de gemeentelijk vertegenwoordiger 'er strak in zit' en weinig geneigd is tot luisteren, want 'het besluit staat immers toch al vast en kan niet veranderen'.

Sommige gemeentelijke vertegenwoordigers dragen dit ook uit en tonen weinig empathisch vermogen. Dit kan van invloed zijn op de sfeer tijdens de gesprekken. Deze houding van de gemeente kan ook leiden tot het niet willen bewegen door de andere partij(en). Niet willen bewegen kan echter ook een kwestie zijn van niet kunnen bewegen, bijvoorbeeld daar waar sprake is van een gebonden beschikking (een besluit waarbij het bestuursorgaan geen ruimte heeft voor een belangenafweging). Een goede uitleg van de wet- en regelgeving kan al leiden tot begrip bij de andere partij en tot (een begin van) een oplossing. Daarnaast blijkt steeds vaker dat ambtenaren die deelnemen aan een mediation moeite hebben met hun rol en positie in zo'n traject. Voor hen is soms onduidelijk wat het mandaat inhoudt en hoe ze als mens mogen/kunnen reageren naast hun rol als uitvoerder van wet- en regelgeving.

De afgelopen jaren zijn er in veel deelnemende gemeenten trainingen mediationvaardigheden geweest, waaraan circa 220 personen hebben deelgenomen die overwegend positief waren over de trainingen en aangaven hier in de praktijk zeker baat bij te hebben. Deze trainingen werpen hun vruchten dus af. Het blijven aanbieden en organiseren van deze trainingen is één van de dingen die MGA+ ook de komende jaren zal blijven doen.

Nieuwe ontwikkelingen

Wettelijke regeling mediation

De wettelijke regulering van mediation heeft een lange voorgeschiedenis en is begonnen met een initiatiefwetsvoorstel van Ad van der Steur. Toen hij minister werd is het initiatiefwetsvoorstel ingetrokken en kwam de regering in 2016 met een wetsvoorstel. Op dit wetsvoorstel zijn veel uiteenlopende reacties binnengekomen.

Dit alles heeft ertoe geleid dat de huidige Minister voor Rechtsbescherming, Sander Dekker, in zijn brief van 20 januari 2020 aan de Tweede Kamer aankondigt met een nieuw wetsvoorstel te komen. Dit wetsvoorstel moet er voor zorgen dat 'geschillen op een zo bestendig, passende en efficiënt mogelijke wijze worden opgelost.

Het belang van mediation wordt door de wetgever in de 'Preconsultatie bij het wetsvoorstel waarborgfunctie Awb' erkend. De wetgever wenst namelijk laagdrempelige geschilbeslechting te bevorderen door middel van een wijziging van de Algemene Wet Bestuursrecht. Dit zou moeten zorgen voor een effectievere oplossing van geschillen over overheidshandelen, waardoor formele procedures kunnen worden voorkomen.

Het belang van een informele aanpak bij het beslechten van geschillen over overheidshandelen is aan het licht gekomen door het programma Passend Contact met de Overheid (PCMO), waarbij is ingezet op de informele aanpak van conflicten. Met deze aanpak wordt de waardering over de procedure vergroot bij de betrokken partijen en wordt het aantal procedures en de doorlooptijd daarvan verminderd.

Het belangrijkste wijzigingsvoorstel voor mediation is gelegen in het voorgenomen artikel 7:1b van de Algemene wet bestuursrecht. Dit artikel zal er als volgt uit komen te zien: "Een bestuursorgaan onderzoekt in overleg met de indiener van het bezwaar de mogelijkheden voor informele afdoening."

In de Memorie van toelichting bij het wetsvoorstel, pagina 37 en verder (<https://open.overheid.nl/documenten/ronl-8be239e4bc7b83cc477272a26bb66926be019c48/pdf>) wordt mediation genoemd als mogelijkheid om hier uitvoering aan te geven. Een mediator kan bij uitstek een helpende hand bieden bij het aangaan van de dialoog tussen het bestuursorgaan en de belanghebbende(n) en zodoende helpen bij het realiseren van een oplossingsgerichte aanpak van het bezwaar. Onduidelijk is nog wanneer dit wetsvoorstel in werking gaat treden.

Omgevingswet

De Omgevingswet treedt op 1 januari 2024 in werking. Participatie, het vroegtijdig betrekken van belanghebbende partijen bij besluitvorming, is een belangrijk uitgangspunt in deze wet.

De basisgedachte is dat als in een vroeg stadium alle stakeholders worden betrokken en alle belangen duidelijk zijn, er een beter gedragen besluit of project ontstaat.

Mediators kunnen een belangrijke rol vervullen bij het faciliteren en begeleiden van het participatieproces. Op de website van het Informatiepunt Leefomgeving wordt mediation ook met name genoemd als instrument (<https://iplo.nl/participatieomgevingswet/hulpmiddelen/werkvormen-participatie/mediation/>)

Aanbevelingen

Op grond van onze ervaringen tot nu toe komen wij tot een aantal aanbevelingen.

- Ten behoeve van de continuïteit is blijvende aandacht en stimulans vanuit bestuur en management nodig om mediation in te zetten als alternatief voor conflictoplossing; Voor een evenwichtige verdeling van de taken is het van belang dat elke gemeente voldoende zaken inbrengt;
- Om dezelfde reden is het belangrijk dat in het huidige systeem iedere gemeente in ieder geval 1 mediator afvaardigt in de pool; Doetinchem en Zutphen zijn niet vertegenwoordigd;
- Per gemeente een budget beschikbaar stellen voor overkoepelende MGA+-activiteiten;
- Het aanbieden van mediationvaardigheden continueren
- Laat mediators een rol spelen bij het faciliteren en begeleiden van participatieprocessen, niet alleen in het kader van de Omgevingswet maar in zijn algemeenheid.

